

*Зінов'єв Г. О.,
генеральний директор
ТОВ «Логосенерго»*

ГЛОБАЛЬНИЙ НЕОВЕНЬЯНЬ ЯК МЕТОД ТА ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЛІГЛОТІВ

Анотація. Наш метод осягнення однією людиною в досить короткий термін багатьох мов ґрунтується на принципах веньяню – давньокитайської невербальної літературної мови, в якій той самий ієрогліф може позначати дію, предмет або властивість, тобто його можна трактувати як дієслово, іменник та прикметник, використання ж ієрогліфів, які позначають числівники та займенники, є необов'язковим. Застосування цих принципів до мов невербальних дає можливість значно спростити будь-яку з них, залишивши лише те, що є в них усіх: інфінітиви дієслів, незмінювані іменники та якісні прикметники. Інші частини мови, а також граматичні особливості нівелюються зовсім, загалом граматику зводиться до простої логіки. Це дає можливість поєднати безліч різноманітних мов у єдину дуже просту, в якій слова, що позначають ті самі поняття, стануть синонімами, та яка залишиться майже повноцінним засобом комунікації. Таку мову ми вирішили назвати глобальним неовеньянем. Це навіть не нова мова, яку треба вивчати, а лише спрощена рідна, концептосфера якої значно розширюється, й саме осягненню цих нових концептів та запам'ятовуванню мовних знаків, що їх позначають, і необхідно приділяти увагу. Причому словник синонімів має складатися за частотним принципом.

В будь-якій мові коренів набагато менше, ніж слів, причому саме вони передають зміст, точне ж їх значення цілком можна зрозуміти за контекстом у межах достатньо великого тексту. Таким чином, краще вивчати не синоніми слів різними мовами, а синоніми коренів, що зовсім зрівнює слова різних мов – корені в усіх мовах схожі за формою, до того ж зовсім зникнуть частини мови. Словник же коренів повинен вказувати, як і ієрогліф у веньяні, загальну ідею, яку позначає цей корінь. Осягаючи неовеньянь, людина зможе на досить високому рівні розуміти всі мови, слова (корені) яких включені до списку синонімів, інтуїтивно аналізуючи й реконструюючи у процесі перегляду ТБ, слухання радіо, читання книг та ЗМІ, мовні реалії та зв'язки між різними мовами, а значить і більш глибоко усвідомлюючи їх, а при досягненні порогу й почне говорити, оперуючи почутими фразами (власне кажучи, так чинить дитина, яка осягає мову свого оточення, що згодом стає її рідною).

Ключові слова: поліглот, спорідненість мов, концептосфера, частотний словник, словник коренів.

Постановка проблеми. Мета антропології як єдиної трансдисциплінарної науки, об'єктом якої є людина та суспільство, полягає, зокрема, у вивченні інтелектуальної діяльності у різних країнах світу. Сенс поліглотії, як володіння однією людиною багатьма мовами, перебуває у нерозривному зв'язку з ідеалами та принципами нашої науки та полягає в тому, що поліглот здатен проникнути в душу різних народів, розуміти їх культуру, їх цінності та потенціал. Більш того, така людина

здатна ввібрати в себе характерні риси цих народів, стати до певної міри їх частиною. Неабиякий інтерес для антропологічної науки має розуміння того, як змінюється людина, її свідомість, інтелект при осягненні нею багатьох мов, якою вона стає. Ми можемо припустити, що в цьому разі реалізується закон діалектики про перехід кількості в якість, а отже знання одразу багатьох мов вченим-антропологом має зробити його генієм, здатним кардинально змінити світ. Він, зокрема, буде здатний творити цими мовами, а отже зможе реалізувати функцію прогресорства. Пізнати народ можна лише читаючи його літературу – художню, публіцистичну, наукову – або слухаючи розумні розмови, лекції, монологи; мова простих людей, якщо вона не описана розумними людьми, мало що дасть дослідникам. Це цілий світ, відкритий та створений художниками слова і мислителями, й пізнаваний ними разом та у рівноправ'ї зі своєю аудиторією. І цей світ навіть у найкращому перекладі нагадує майже до дрібниць той, де в ужитку мова, якою здійснено переклад.

Слово є знаком, що позначає певний концепт – образ, який міститься в мозку людини – представника певної соціальної страти того чи іншого народу, із певним рівнем розвитку та досвідом. Тлумачний словник дає лише часткове розуміння концепту. При перекладі ж слово (знак) однієї мови передається словом (знаком) іншої мови, у яких збігається лише загальний, абстрактний зміст, деталі ж залишаються не проявленими. Крім того, мови багаті властивою тільки ним фразеологією, за її допомоги передаються складні явища, почуття, те, для чого немає окремих слів, і при цьому вони дуже емні та лапідарні. Майже будь-яка розмова в житті або в літературному творі так чи інакше будується навколо цих кліше, їх ужиток в розмові є знаком, що співбесідники належать до однієї культури. Але перекласти ці фрази іншою мовою, не вдаючись до пояснень, неможливо. Пояснення можуть зайняти значне місце, то ж давати їхне трактування в перекладах дуже складно. Та й хто загалом дасть собі працю читати такі трактування (окрім, звичайно, дослідників)? Це призводить до того, що мова перекладів іншомовних творів є дуже невизрадною, в ній немає жодних надлишкових з погляду перекладача дрібниць. Мова твору перекладачем усереднюється, все хитромудре набуває нейтрального тону та значення. Можна й «перекласти», вклавши у вуста героїв слова й фрази, які чітко пізнаються як належні певній соціальній страті в країні, для якої зроблено переклад твору, але які аж ніяк не могли б бути сказані цим персонажем. А отже й текст перекладених творів стає прісним або занадто пряним та й не передає чітко авторську думку. Але ж іще можуть бути й помилки у перекладі. Так, наприклад, поняття філософії Канта «Ding an sich» – «річ сама

по собі», або «річ для себе», що припускає її перетворення на «річ для нас», була перекладена як «річ в собі», тобто те, що не може взагалі бути пізнаним. Значить, читати треба лише в оригіналі, розуміючи культуру народу, правильно малюючи в уяві ті концепти, які позначають слова, вживані автором, розуміючи фразеологію. Тільки так можливо повністю осягнути світ, створений (описаний) ним.

Мови, як складні знакові системи, можна осягати іншими методами, ніж за партою та за підручником, адже саме так дитина опановує рідну мову. Наш метод ґрунтується саме на наслідуванні цього природного способу. Але ми йдемо далі й передбачаємо осягнення однією людиною всіх державних та найбільших і найцікавіших, з нашої точки зору, мов світу (загалом ми відібрали 121 мову), які можна і потрібно осягати в мережі (середовищі, системі) «Антропологiон», принцип дії якої полягає в тому, що при інтенсивному «опроміненні» мозку людини величезною кількістю висококонцентрованої та науково обробленої інформації вона здатна швидко пізнавати найскладніші матерії, творити найскладніші твори, особливо, якщо цей процес здійснюється в гармонійній єдності з іншими дослідниками і штучним інтелектом. До того ж процес швидкого входження в усі зазначені мови важливо не відокремлювати від роботи, а також від проведення вільного часу – формального та неформального розвитку та відпочинку – в цій системі (більш детально проблема середовища «Антропологiон» нами розглянута у [1]). Поза «Антропологiоном» нічого і не вийде!

Усі відібрані нами мови окремо та в межах мовних сімей вже досить детально вивчені вченими. Але однією людиною, яка б володіла всіма цими мовами, така робота ще майже ніколи не здійснювалася, а значить, багато відкриттів було навіть неможливо здійснити. Тож, всі лінгвістичні відкриття, в тому числі й у порівняльному мовознавстві, які здійснить такий поліглот-дослідник, будуть не тільки його особистими відкриттями (а сам процес таких відкриттів – це захоплююча інтелектуальна гра), але і відкриттями науки – філології та антропології загалом, – більш того, складуть її передній край. І здійснювати ці відкриття (а рівно й осягати мови) вчений може за допомоги штучного інтелекту, який вже сьогодні є практично носієм усіх значущих мов світу, притому він постійно вдосконалюється, його знання, аналітичні та комбінаторні здібності теж. ШІ можна розглядати як поліглота, а отже й феномен поліглотії можна досить ефективно досліджувати на його прикладі, а ті висновки, які він може зробити про мови, який розвиток може вважати потрібним дати цим мовам, як побачить їхній синтез, яку літературу – модель якого світу – він зможе створити як поліглот, слід вивчати людині-вченому-гіперполіглоту, а також будувати єдину науково-дослідну та творчу мережу з ним на принципах «Антропологiону», яка забезпечить їм ефективну та інтенсивну взаємодію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд літератури, присвяченої дослідженню феномена поліглотії, свідчить, що науковці роблять лише перші, досить обережні кроки до його вивчення. Статті та книги, присвячені дослідженню цієї проблеми, більшою мірою носять популярний або навчальний характер. Можна виокремити лише публікації американських дослідників А. Аргуельєса [2, 3], М. Ерарда [4], С. Крашена [5], Д. Де Феліче та його співавторів, індонезійських вчених Н. Нопривала, З. Рафлі, Н. Нуруддіна [6], шведського вченого

Е. Гуннемарка [7], російських дослідників Г. Казакова [8] та Д. Нікулічевої [9]. Однак наукова робота не рухається не тому, що немає кому цей феномен вивчати, просто поліглоти завичай не є вченими-лінгвістами, а вчені-лінгвісти – найчастіше не поліглоти. І поліглотів загалом дуже мало, а це обмежує дослідників: ніде знайти об'єкт для вивчення. Тож дослідник цього феномену змушений радше ставити експерименти на собі.

Поліглотія ж загалом розглядається авторами як послідовне, мова за мовою, вивчення достатньо великої їх кількості. Як система та системне одночасне й інтенсивне осягнення всього багатства державних і найбільших регіональних мов світу однією людиною в колективі однодумців та в єдності з сильним штучним інтелектом, поліглотія не розглядалася ще ніким.

Мета статті полягає у вирішенні зазначеної наукової та прикладної проблеми за допомоги формування спрощеної мови на основі рідної, яка б включала в якості синонімів всі слова опановуваних мов, що позначають ті самі поняття, та яку ми розглядаємо як метод та засіб формування поліглотів.

Виклад основного матеріалу. Список усіх державних мов (часто їх декілька в одній країні, за наявності як державної великої світової мови ми вказуємо її, а інші йдуть факультативно, не вказуємо і креольські мови та піджини, якими є, наприклад, ток-пісін – одна з державних мов Нової Гвінеї, на якій ведуться засідання Парламенту і основою якої є англійська, та пап'яменто – офіційна мова на Кюрасао – досить цікаве поєднання іспанської, португальської, мови ладино, нідерландської та англійської) та великих регіональних мов, відібраних нами, упорядкований за мовними сім'ями, включає наступні: **АЙМАРА** (аймара). **БАНТУ** (зулу, руанда, суахілі). **ДРАВДІЙСЬКІ** (каннада, малайлам, тамільська, телугу). **ІНДОЄВРОПЕЙСЬКІ**: *балтійські* (латиська, литовська); *германські* (англійська, африкаанс, датська, ісландська, люксембурзька, німецька, нідерландська, норвезька, фарерська, шведська); *індоарійські* (асамська, гуджараті, бенгальська, мальдівська, маратхі, непальська, пенджабі, санскрит, сингальська, гінді, урду); *іранські* (белудзька, дарі, курдська, осетинська, перська, пушту, таджицька); *кельтські* (бретонська, валлійська, ірландська, шотландська (гельська)); *вірменська*; *палеобалканські* (албанська, грецька); *романські* (іспанська, італійська, каталанська, латинська, молдавська, португальська, ретороманська, румунська, французька); *слов'янські* (білоруська, болгарська, боснійська, македонська, польська, російська, сербська, словацька, словенська, українська, хорватська, чорногорська, чеська). **КАВКАЗЬКІ** *абхазько-адигські* (абхазька, черкеська); *картвельські* (грузинська); *нахсько-дагестанські* (аварська, чеченська). **КЕЧУАНСЬКІ** (кечуа). **КОРЕЙСЬКА**. **КУШИТСЬКІ** (афарська, сомалійська). **МАЙЯСЬКІ** (майя). **МАЛАЙСЬКО-ПОЛІНЕЗІЙСЬКІ** (індонезійська, малагасійська, малайська, фіджійська, *полінезійські* (гавайська, маорі, самоа, таїті, тонганська, тувалу). **МОН-КХМЕРСЬКІ** (в'єтнамська, кхмерська). **МОНГОЛЬСЬКІ** (бурятська, калмицька, монгольська). **ПАЛЕОАЗІЙСЬКІ** (гренландська). **СЕМІТСЬКІ** (амхарська, арабська, ассирійська, іврит, мальтійська, тигринья). **СИНО-ТИБЕТСЬКІ** (бірманська, дзонг-ке, китайська, тибетська) **ТАЙ-КАДАЙСЬКІ** (лаоська, тайська). **ТЮРКСЬКІ** (азербайджанська, татарська, турецька, туркменська, узбецька, казахська, киргизька). **УГРО-ФІНСЬКІ** (угор-

ська, саамська, удмуртська, фінська, естонська). **ФІЛІПІНСЬКІ** (філіппінська). **ЧАДСЬКІ** (хауса). **ЮТО-АЦТЕКСЬКІ** (науатль). **ЯПОНО-РЮКЮСЬКІ** (японська). Всього 121 мова.

В описі спорідненості мов ми спиралися на матеріали Вікіпедії та власні спостереження. Серед державних та найбільших регіональних мов світу унікальних, ізольованих не так вже й багато. Більшість з них належить до невеликої кількості мовних сімей, тобто вони є спорідненими або просто діалектами однієї мови, взаємозрозумілими для їх носіїв. Наприклад, слов'янські дуже схожі між собою, зокрема, україномовні або російськомовні чудово розуміють мову білоруську, практично зовсім її не знаючи, будучи нездатними нею розмовляти; болгарська та македонська – це практично одна мова; так само боснійська, сербська, хорватська і чорногорська ще донедавна були однією мовою, яка носила ім'я сербохорватської, але зараз вони все більше відокремлюються одна від одної. Те ж саме стосується романських, германських, тюркських (азербайджанська, турецька і туркменська – це, по суті, діалекти однієї мови, що не сильно розрізняються між собою. Узбецька відрізняється від них, але вона увібрала в себе неабияку кількість перської лексики, і наклавши знання турецької на знання фарсі, можна отримати розуміння власне узбецької), близькоспоріднених індоарійських (зокрема гінді й урду є діалектами одна одної та походять від мови гіндустані – так називалася мова, якою говорили при дворі могольських імператорів, мова ця була багата перською і арабською лексикою, оскільки імператори були мусульманами; причому, якщо урду, як мова мусульманського народу, загалом зберегла арабську та персидську лексику, то гінді, мова індуїстів, як можна думати, цю лексику змінила на санскритську і, можливо, знов утворену за певними, характерними для цієї мови словотворчими моделями. Але слід відмітити, що під час перегляду телеканалу на гінді ми виявили вживання персидського слова «душман» – «ворог», тобто персидська лексика в цій мові залишилася) і дравідійських (вони дуже схожі між собою, і при цьому близько половини їхньої лексики індоарійського походження), іранські мови близькоспоріднені (зокрема, фарсі, дарі та таджицька є практично діалектами одна одної) і приблизно на 50% прозорі для носіїв індоарійських мов, монгольські виявляють значну схожість із тюркськими. Семітські дуже подібні між собою (є, зокрема, свідчення, що раніше носії івриту достатньо добре розуміли арабську мову і навпаки – араби розуміли іврит, список схожих слів в цих мовах справді дуже значний). Крім того, арабська лексика та слова перської мови, яка була ще недавно в мусульманському світі (зокрема в Індії) мовою культури (Гуннемарк назвав її французькою мовою Сходу [7]), є надзвичайно поширеною в мовах народів, які сповідують іслам. Про це свідчить наявність перського слова «падишах» в турецькій та персько-арабського словосполучення в індонезійській мові, що перекладається як «Кубок світу» – «Piala dunia». Загалом же індонезійська та малайська – це майже теж одна й та сама мова.

Дуже близькими є фінська та естонська мови. Балтійські мови дуже подібні та близькі до слов'янських. Мови банту (зулу, руанда, суахілі) близькі і тому повинні бути взаємозрозумілими, але ми поки цього не виявили. Полінезійські мови можна вважати діалектами одна одної. Складнішою є справа з відносно ізольованими мовами (китайська, японська, корейська, деякі мови Америки), які ми розглядаємо у відриві від їхніх мовних сімей.

Слід окремо зауважити, що існує багато мов, в яких значна частина лексики запозичена з «великих» мов, необов'язково споріднених. Причому, що важливо: це не міжнародна лексика, а слова, що надійшли від найрозвиненіших у культурному та соціальному плані народів, із якими ці народи досить тісно стикалися у минулому і взаємодіють нині. Отже, знання однієї мови – базової – відчиняє двері в стихію іншої, яка представляє зовсім іншу мовну сім'ю. Наприклад, османська мова, попередниця турецької, була й зовсім арабсько-перським койне, схожим за моделлю на мову пап'яменто, тюркські слова займали в ній лише десятку частину всього лексичного складу. Але навіть модернізована при Ататюрку мова все ще виключно багата на арабські та перські слова: у словнику після багатьох турецьких слів стоїть літера «а» або «п», тобто ці слова арабського або перського походження. Таким чином, у турецькій мові можна непогано орієнтуватися, знаючи арабську та персидську.

Лексика мов Індокитаю (тайської, бірманської, кхмерської, лаоської), досить багата словами мови палі – мови буддійської релігії та культури. Палі – праkrit, споріднений санскриту і гінді та іншим індійським, які можна загалом при нашому підході вважати діалектами одна одної. Отже, всі вони є досить прозорими для носіїв індоарійських мов. Але слід зауважити, що й для носіїв слов'янських мов палі є певною мірою прозорою мовою: наприклад, слово «паведіта» перекладається українською як «повіданий».

Грузинська мова, до речі, також дуже багата на перські, тюркські та арабські слова, досить видозмінені відповідно до особливостей грузинської вимови та власне мови, з якої робилися запозичення, але зрозуміти це все ж таки можна. Наприклад, грузинське слово «екімі», що означає «лікар», походить від арабського «хакім» – «мудрець» і через посередництво османського «хекім» (закінчення «-і» в слові «екімі» – це елемент грузинської граматики, знак називного відмінку), або слово «шалі» – з перської і означає «шаль» – вовняну накидку.

Важливо приділяти увагу тільки ключовим мовам різних мовних сімей. Споріднені ж їм будуть осягнені людиною практично в автоматичному режимі просто під час перегляду телепрограм або читання. Однак слід зауважити, що знання людиною лише однієї мови з сім'ї близькоспоріднених найчастіше не дає можливості розуміти слова, які хоч дещо відрізняються від звичних для неї, оскільки її мозок не виробив вміння бачити ці подібності та дешифрувати їх, вони проходять повз її свідомість просто як «шум». Знання ж двох мов, досить віддалених одна від одної в рамках конкретної мовної сім'ї, дає «бінокулярність» зору і здатність розуміти такі слова чисто інтуїтивно.

Наприклад, для розуміння германських мов достатньо знання англійської та німецької, але оскільки скандинавська сім'я від них дещо відрізняється, треба знати ще одну зі скандинавських, наприклад, шведську, вони близькоспоріднені і взаємозрозумілі. Те саме стосується слов'янських (знаючи українську, російську, а також достатньо добре болгарську та польську (які не обов'язково вчити, достатньо лише досить довго вслуховуватися та вчитуватися у них), можна доволі добре розуміти всі слов'янські), та індоарійських мов. До речі, англійська, що містить у своєму лексиконі велику кількість французьких слів, дає ключ не лише до германських, а й до романських мов. Тому для того, щоб розуміти всі романські, до англійської потрібно додати французьку, а також італійську або іспанську. Оскільки ж італійська мова є найближчою до української з романських

(напевно, ще ближче молдавська, дуже багата на слов'янську лексику, але це потрібно вивчати окремо), тож, саме вона наряду з англійською та французькою можуть виступати для нас ключем до романських мов. Розмаїття ж в українській мові запозичених слів з романських та германських мов служить ще одним джерелом розуміння цих мовних сімей.

Знаючи гінді та малайялам, можна розуміти весь індійський субконтинент. Малайської та філіппінської загалом достатньо для розуміння всіх близьких їм мов. Всі полінезійські близькі, а тому можна обмежитися знанням найбільших з них, наприклад, маорі або гавайської. Усі тюркські можна оперти на знання турецької і, наприклад, киргизької чи казахської (а можливо, татарської). Слід також зауважити, що оскільки англійська є міжнародною мовою і саме з неї йдуть запозичення лексики національними мовами, ця мова є ключем до багатьох мов світу (наприклад, слова «комп'ютер», «кондиціонер» та багато інших).

Слід зазначити, що спорідненість мов видна лише тоді, коли схожі слова з різних мов зіставлені одне з одним, тобто як у словнику одне є перекладом іншого. При цьому вони й записані повинні бути одним простим письмом – фонетичним алфавітом, для якого цілком підходить кирилиця. Тож, просто бачачи ці подібні один до одного слова з різних мов, ти усвідомлюєш ступінь їх спорідненості та взаємозрозумілості. Цей ефект значно посилюється, якщо цих слів достатньо багато, що дає змогу елімінувати можливі випадковості та побачити закономірності. Тож, вивчати так подібність та розбіжності мов краще за все, створивши словник на 2000 найбільш уживаних в сучасних мовах слів, які за Гуннемарком [7] покривають близько 90% будь-якого тексту, та список яких в сучасних мовах майже подібний. Ці слова, крім того, необхідно відбрати таким чином, щоб вони позначали загальнолюдські реалії, без національного колориту.

В ході експерименту ми переглядали новинні та культурологічні телеканали в мережі Інтернет з різних країн, що мовлять такими мовами: азербайджанська, албанська, амхарська, арабська, ассирійська, бенгалі, бірманська, болгарська, боснійська, в'єтнамська, грецька, грузинська, датська, дзонг-ке, індонезійська, іспанська, італійська, каталанська, китайська, корейська, кхмерська, латиська, литовська, люксембурзька, македонська, малайська, мальтійська, маорі, молдавська, монгольська, німецька, непалі, нідерландська, пап'яменто, перська, словацька, словенська, суахілі, тайська, татарська, турецька, узбецька, урду, французька, хорватська, гінді, чеська, шведська, японська (всього 54 мовами).

Простий перегляд телеканалів, що здійснюють мовлення абсолютно поки невідомою для тебе мовою, знімає багато мовних бар'єрів. Ти перестаєш вважати їх річчю у собі, усвідомлюєш їх простоту та відмічаєш прозорі для себе слова, починаєш розуміти граматику та фразеологію.

Одні мови більш прозорі, інші менше, деякі взагалі непрозорі. Але по мірі просування в цьому процесі все більше і більше починаєш розуміти. До того ж у комплексі це здійснюється набагато легше. Виявляється, осягнення відразу великої кількості мов багато в чому навіть простіше, ніж вивчення однієї чи двох: бачиш систему, відмічаєш відмінності та подібності, а крім усього іншого розумієш, що не так вони й багаті на лексику, багато слів запозичені ними з ключових мов, а їх число зовсім невелике. І, знаючи ці мови, можна легше вивчати ті, що

багаті на їхню лексику. Навіть якщо мова інтуїтивно і не зрозуміла, її можна осягнути, переглядаючи телепрограми та зіставляючи ситуації зі знайомими тобі: сучасна культура майже в усьому світі практично єдина. Тим більше, що телепрограма працює як тлумачний словник: про що говорять, те й бачиш на екрані. Так, наприклад, в одній з суспільно-політичних передач на ізраїльському каналі ведуча підняла руки, наче тримаючи прапор та вигукнула: «Дегель!» Оразу виникло чітке розуміння, що це слово означає «прапор». Перевірка за словником підтвердила цю здогадку. Окрім жести, інтуїція зробила висновок ще й на основі того, що в івриті є відоме мозку слово «регель» – «нога», а отже, слово «дегель» – це точно іменник.

Часто тепер відео супроводжується субтитрами тією самою мовою, що дає можливість й читати тексти й те, що не зрозумів на слух, переглянути на письмі. Досить цікаво й корисно переглядати, зокрема, китайські фільми, дубльовані як на пунхуа, так і іншими мовами (наприклад, кхмерською): оскільки майже всі програми китайського телебачення мають ієрогліфічні субтитри, вони залишаються й при озвученні іншою мовою для показу на телебаченні іншої країни, саме вони слугують достатнім тлумачним словником для розуміння того, про що мовиться у фільмі. До того ж можна скористатися мережевою системою автоматизованого перекладу, що заснована на штучному інтелекті. Якщо не можна зробити переклад в якості субтитрів до відео або розшифровку, оскільки канал йде у прямому ефірі та його запис не викладається в інтернеті, достатньо піднести мікрофон смартфону до динаміка комп'ютера або телевізора – й можна отримати переклад зрозумілою мовою та навіть цей переклад озвучити. В принципі, вже технічно можливо здійснювати озвучування іншомовних телепрограм практично будь-якою з офіційних або широковживаних мов в режимі реального часу. Слід також зауважити, що після того, як достатньо довго переглядаєш телепрограми мовами, які не дуже добре розумієш, переключення на більш відому мову робить її розуміння більш ефективним, здається взагалі, ніби перейшов до рідної мови. Можливо, це й суб'єктивне відчуття, оскільки воно поступово проходить. Але, думається, що вслухаючись у непрозору або майже непрозору для себе мову, мозок починає працювати набагато інтенсивніше, що дає тобі можливість згадати ті слова, які колись вчив, здогадатися за контекстом, що можуть означати зовсім невідомі слова, зрозуміти їх на основі свого знання інших мов, що схожі на ту, якою ти зараз переглядаєш програму, а також спираючись на знання міжнародної лексики та ерудицію. Тобто таке чергування є засобом налагоджування розуму на складну інтелектуальну роботу.

Перегляд, наприклад, одного зі словенських каналів, який мовить італійською, дає можливість, не прикладаючи ніяких зусиль, досить добре практикуватися у розумінні італійської мови. При цьому із подивом відмічаєш, що слов'янську словенську (нею говорять у кадрії ті словенці, у яких беруть інтерв'ю, і служить ця мова тлумачним словником) розумієш гірше за італійську. По суті, італійська в даному випадку теж є тлумачним словником для словенської мови, вони тут дуже добре доповнюють одна одну. Дві не дуже зрозумілі мови, взаємодіючи на екрані (у вигляді субтитрів), в розмові та в мозку глядача, стають все більш і більш зрозумілими.

Слід також відмітити, що перегляд телеканалів зрозумілою мовою надає й можливість одразу говорити: тебе забезпечують

готовими мовними кліше, фразами, які не вимагають від тебе знання граматики для їх побудови, ти запам'ятовуєш їх цілком, навіть вимова в тебе автоматично стає подібною до вимови тих, від кого ти почув ці фрази на телеекрані, тобто включається притаманне майже будь-якій людині вміння наслідувати вимову співбесідника. Поступово ти з подивом відмічаєш, що чужа, абсолютно незрозуміла досі мова стає все більш і більш прозорою для тебе!

Розвиток систем автоматичного перекладу, заснованих на штучному інтелекті і розміщених в інтернеті, дає цікаву, корисну і раніше недоступну можливість наговорити це слово так, як ти його чуєш, подивитися як воно пишеться цією мовою і отримати переклад, притому будь-якою мовою, тим самим, дізнавшись, як це слово звучить і пишеться іншими мовами. Можливо також розглядати ШІ в якості повноцінного співрозмовника.

Дослідження давньокитайської літературної мови – веньяню – наштовхнуло нас на ідею створення дуже простої системи осягнення однією людиною в досить незначний термін багатьох мов. Веньянь – це мова невербальна, вона не читається вголос і не передає мовлення, вона передає сенс, ідеї, концепти. І хоч прийнято вважати, що в ній передаються саме корені слів, тобто склади, однак веньянь саме що ніколи, принаймні в доступній для огляду ретроспективі, не читався вголос, а отже, жодного кореня в ньому немає. А це означає, що на ньому можуть письмово спілкуватися люди, які зовсім не знають мов один одного, знають лише ієрогліфи та правила їх вживання у веньяні (так спілкувалися між собою китайці, японці, в'єтнамці та корейці). Ієрогліфи у веньяні передають концепти, те, що міститься в розумі людини, і що не завжди має словесне позначення, оскільки це не слово, а образ! Так само, як не є словом скульптура, картина, пристрасний танець у балеті, ласка, музика, запах, що передають сенс невербально. І найкраще показати сутність веньяню вдалося Сюй Біну, який створив твір «Книга землі: від точки до точки» [10], де все оповідання передано відомими всім в сучасному світі іконками, а їх показ у динаміці створює ефект показу фільму. Цей «текст» легко «читати» і розуміти, але перекласти його на звичайну мову досить непросто! Ієрогліфи – це по суті і є малюнки. Ієрогліфічний текст на веньяні – це фільм. Або точніше – мультфільм.

Ієрогліфічні тексти у веньяні дуже лаконічні, вони передають достатній для розуміння смисл, все інше віддається на волю читача, який може уявити цю картину або навіть переповісти її своїм слухачам. Зокрема, речення може бути передано одним ієрогліфом – 食 (загальний зміст якого – «їжа»), й прочитати його можна й таким чином: «Після аудієнції імператор дав обід для всіх гостей, що прибули в цей день до його Літньої резиденції». У веньяні ієрогліфи передають лише дію, а також суб'єкт та об'єкт цієї дії та їх якісні характеристики. Інші засоби передачі змісту також існують, але є необов'язковими. Якщо ж на місце невербального веньяню поставити будь-яку з вербальних мов, отримаємо мову, подібну до ізолюючих, в якій присутні лише інфінітиви дієслів, незмінювані іменники та якісні прикметники (наприклад, світлий, багатий, добрий), інші прикметники – відносні (дверний, наприклад) і присвійні (мамин тощо) ми не розглядаємо, оскільки їхній сенс є очевидним при знанні вихідних слів, від яких вони утворені, тим більше, що такі прикметники не у всіх мовах і є, наприклад, в англійській

вони утворюються з іменників, які поставлені перед визначуваним: door lock – дверний замок), притому повністю відсутні інші частини мови, граMATика ж зводиться до простої логіки. Це дає можливість звести зовсім різні мови до єдиної простої, майже примітивно простої. Але отримуємо на виході все одно мову, якою можна спілкуватися.

А спростивши всі мови за таким принципом, ми можемо сміливо перейти до формування з них єдиної всесвітньої, яка б увібрала в себе всі їхні слова. Таку мову ми назвали глобальним неовеньянем. Вивчаючи всі мови відразу за принципом спрощеного веньяню, ти по суті вивчаєш одну мову, в якій різні слова, що позначають ті самі поняття, є синонімами. Це навіть не вивчення нової мови, ти залишаєшся в межах мови рідної, яка просто неймовірно збагачується синонімами, інакше кажучи, здійснюється неймовірне розширення концептосфери рідної мови. Можна навіть не давати собі праці запам'ятовувати, звідки походять ці слова-синоніми, це не завадить розуміти мову, з яких вони прийшли.

Згідно нашого дослідження, яке ми проводили на прикладі іврити, список з 2000 найуживаніших слів значно скорочується, якщо прибрати з нього слова, які представляють надлишкові з нашої точки зору частини мови, однокорінні слова, сенс яких легко відновлюється (тобто, вони є прозорими), та залишити в ньому лише непрозорі для конкретної людини слова. А це значно спрощує осягнення мов. До того ж слова іншими мовами в цьому списку необхідно записувати кирилицею – саме так, до того ж без вказування фонетичних особливостей, ці слова й мають бути розміщені поряд одне з одним, саме це дає розуміння їх подібностей або розбіжностей, й саме таким чином вони найкраще осягаються розумом як синоніми однієї мови.

З майже 2000 найуживаніших слів сучасного іврити за нашим методом ми відібрали лише 885 слів, з них іменників – 545, дієслів – 226, прикметників – 114. Зі списку ми видалили прозорі для нас слова, а також ті, які є однокорінними, проте цей процес нам складно було довести до кінця, цю справу ми завершимо в подальшій роботі. Слід зауважити, що іврит є однією з найбільш пуристських мов в світі, тому прозорих слів в ньому не так багато, як у значному числі інших, а отже й кількість відібраних за нашим методом слів в інших мовах може бути меншою, можливо, й значно меншою. Цей список може бути й ще зменшений за рахунок прозорості слів для конкретної людини – носія певних мов, яка знає деякі іноземні реалії та володіє певною ерудицією. Як засвідчив наш досвід, який був не досить чистим, оскільки ще до початку досліду нам були відомі всі частини мови іврити, а також фрази та географічні назви, знання цих слів загалом достатньо для розуміння політичних програм на телебаченні, культурних та новинних програм, дитячі ж фільми (інших нам не вдалося знайти) були майже повністю прозорими для нас.

Можна зробити висновок, що знання цих слів різними мовами відкриває перед людиною двері до цих мов, даючи можливість удосконалювати володіння ними самостійно. При тому, що ти уже достатньо розумієш окрему мову, невідомі тобі слова і незасвоєну поки тобою граматику, лексику і фразеологію, твій мозок або автоматично відтворить та зрозуміє усе речення за словами, що передають сенс, або, якщо їх не зрозуміє, виділить їх за частотністю і місцем у тексті, приблизно зрозуміє їх зміст і зможе уточнити його в словнику. Загалом

же смисл неовеньяню в тому, щоб знання зв'язків між різними мовами, а значить і більш глибоке їх розуміння людина отримувала автоматично, швидше інтуїтивно, аналізуючи мовні реалії і будуючи закономірності підсвідомо (власне кажучи, так чинить дитина, яка осягає мову свого оточення, яка згодом стає її рідною).

Перегляд телепрограм необхідно на першому ж етапі осягнення мов доповнювати читанням. Досконало опанувати відмінне від кирилиці або латиниці письмо (наприклад, деванагарі, арабський алфавіт, грузинський, єврейський, ефіопський, тибетський, тайський, кхмерський та ін.) на цьому етапі не потрібно в силу їхньої великої кількості, а отже й надмірної складності, але необхідно освоїти їх на рівні розпізнавання. Знаючи достатньо добре мову, вчитися читати набагато легше. Так, зокрема, можна досить добре запам'ятати китайські ієрогліфи за їх загальним виглядом і кількома деталями. До того ж це впізнавання має значно спростуватися, якщо за кожним з них ти бачитимеш малюнок, яким, власне, будь-який ієрогліф і є, а не набір абстрактних рис.

В жодному разі не можна читати адаптовані тексти, а навпаки – найскладніші твори, зокрема ті, що відомі тобі знайомою мовою. Тоді, не знаючи добре мови, ти з подивом виявляєш, що дуже добре її розумієш. Але цей метод нічого не дає твоєму немовному розвитку, оскільки цей твір вже тобою прочитаний, та й, можливо, не один раз (а це ще й викликає почасті роздратування). Краще читати нові для тебе тексти, але з паралельним перекладом на відому тобі мову (краще, коли ця мова тобі нерідна). Те саме стосується і ТБ, і газет. І треба це робити і під час відпочинку, і під час роботи. Читати книги, газети, словники, статті, субтитри або транскрипцію відео, матеріали сайтів в інтернеті. Читаючи їх в сучасному браузері, можна виділити прямо на сторінці незнайоме слово чи фразу, речення і ментально отримати їх переклад зрозумілою мовою або трактування. Можна відразу перекласти й всю сторінку, але головне дати собі потім працю прочитати в оригіналі вже освоєний тобою текст.

Але навіть найкращі твори світової літератури перекладені далеко не всіма мовами, та й ці переклади досить непросто знайти. Тому краще для ознайомлення з писемною мовою вибрати Біблію, яка перекладена майже всіма цікавими нам мовами та вільно викладена в інтернеті. Знаючи текст рідною мовою, тобто розуміючи найдрібніші відтінки сенсу, можна читати її майже будь-якою мовою, переклад якісний і вивірний. До того ж сучасні переклади Біблії зроблені живою, розмовною мовою. Зокрема, для освоєння у першому наближенні мов достатньо читання однієї книги Біблії – Євангелія від Марка. Вона найкоротша з Євангелій і містить достатню кількість слів та речень. Потрібно знати його напам'ять або практично напам'ять рідною мовою (це загалом і не складно) і читати потім на всіх, що опановуються. У разі мов, писемність яких є на перших порах незрозумілою, наприклад, кхмерської, потрібно знайти текст цієї книги, записаний латиницею. Так, наприклад, викладені в мережі тексти на гінді та китайською (пінїнем). Однак цей метод працює лише з тими мовами, які ти знаєш, хай і не дуже добре. Зовсім незнайомі мови не дають можливості вичленувати слова та осягнути граматику.

Чудове розуміння мови, проникнення в її сутність дає вправа з перекладу нею поезії. Обов'язковою умовою тут є дотримання ритму, оскільки це ускладнює знаходження синонімів, при цьому ти починаєш розуміти їхні відтінки.

Запам'ятовуючи синоніми з різних мов, ти маєш уявляти себе представником цих народів. Образи тобі має підказати кінематограф, телебачення, книги, журнали, картини, інтернет, розповіді бувалих. Іншими словами, потрібно кожне з іншомовних слів-синонімів одягати в «національні шати», формуючи цим новий концепт у себе в голові, або, що вірніше, тим самим розширюючи власну концептосферу. Це вимагає створення особливого роду театру, який плодив би і втілював ці образи. Неабиякою мірою це стосується і запахів, і кухні. Тобто слово ти маєш бачити, відчувати на дотик та на смак, чути, сприймати його запах, воно має бути пов'язано з певними емоціями. Тільки за книгами, через інтернет та ТБ ти цього не досягнеш. (Концепцію такого театру, який ми назвали «Театром Гри в бісер», запропоновано нами у [11]).

Знання невеликої кількості коренів, яких в мові набагато менше, ніж слів, і які передають зміст, та невеликої кількості афіксів, що породжують нові слова з новими відтінками смислу, дає можливість розуміти найскладніші висловлювання, тексти, осягати найдрібніші відтінки думки. Однак, оскільки головною морфемою є все ж корінь, саме на їх знанні й необхідно зосередитися, інші морфеми – афікси та флексії – у слові не зайві, але факультативні. Точне ж значення кореню цілком можна зрозуміти за контекстом у межах достатньо великого тексту. А отже, потрібно вивчати корені!

За Гуннемарком знання 8000 найбільш уживаних слів будь-якої мови достатньо для того, щоб розуміти її практично досконало в усній та писемній формі [7]. У словнику [12] подано 2594 корені (багато з них є омографічними, загалом унікальних лише 1427), які передають зміст 71304 слів української мови. І хоча в ньому відображені не всі корені, а отже й неможливо зробити висновок щодо того, скільки загалом коренів в українській мові, але, тим не менш, це підтверджує факт того, що коренів в мові невелика кількість. До того ж багато з них є основою запозичених слів. Важко сказати, скільки залишиться коренів, якщо ми розглянемо 8000 найбільш уживаних слів української мови (до речі, із цим завданням чудово зможе впоратися штучний інтелект). Припустимо, що їх залишиться 1000. Тож, замість тисячі найбільш частотних слів, відібраних за нашим методом, можна вивчити 1000 коренів, знання яких дає практично досконале розуміння змісту будь-яких достатньо складних висловлювань цією мовою. Звичайно, це ще не знання мови. Але для тебе вже немає таємниць. Наше дослідження показує, що розуміння префіксів і суфіксів – їхнього сенсу і того, як вони змінюють зміст кореня, уточнюючи його, а рівно й розпізнавання слів, що не входять до складу найважливіших частин мови – іменника, дієслова та прикметника, а відтак і не вивчаються за нашим методом, – здійснюється людським мозком інтуїтивно та досить швидко. Для прикладу наведемо речення, де залишені лише корені іменників, дієслів та прикметників: «Молод офіц Париж сад рік Сен пар хід їх Гавр, їх дом вечір, віт ціл мам, чек терп їзд». Це чистий неовеньяню! Кожне з цих слів окремо зрозуміти й правда складно, але в комплексі, в рамках речення, а ще краще – досить великого тексту, сенс мозок реконструює. Ось і виходить, що тяжка праця з вивчення 121 мови зводиться до досить простого вивчення 1000 коренів кожної з сімей близькоспоріднених мов.

Таким чином, краще вивчати не синоніми слів різними мовами (хоча на першому етапі та для формування широкої концептосфери їх можна опанувати), а синоніми коренів. При-

чому такі корені мають бути не природними, тими, які згідно реконструкції були у мові-предку, а формуватися штучно на основі всіх коренів-синонімів з близькоспоріднених мов таким чином, щоб його знання давало однозначне розуміння коренів-синонімів усіх цих мов. Отже, треба створити та запропонувати для осягнення такі корені для умовно кажучи германської єдиної мови, єдиної слов'янської, єдиної тюркської мови тощо. В словнику же коренів-синонімів кожному їх кластеру має передувати опис загального значення, яке ці корні передають.

Можна припустити і вірогідність створення на базі глобального неовеньяно нової світової мови, що оперує синонімами коренів з усіх або найбільших світових мов. Її формування цілком, до речі, під силу симбіозу науковців-гіперполіглотів та штучного інтелекту як гіперполіглота в системі «Антропологійон». Можливо, що ця мова набуде якихось інших, відмінних від особливостей ізолюючих мов, форм. Можна навіть спробувати побудувати єдину ідеографічну писемність, подібну до ієрогліфів. А читатися вони можуть як корені будь-якої мови. Єдина проста світова мова з великою кількістю синонімів, за якими стоять національні концепти. Така світова мова, в якій на рівних правах присутні всі мови світу, сприйматиметься набагато краще народами та відкриватиме для них, можливо, більші перспективи, оскільки не принижуватиме жоден з них.

Висновки. В статті нами запропоновано досить простий метод та засіб формування гіперполіглотів та прообраз можливої світової мови – глобальний неовеньянь. В основі методу – наслідування осягнення рідної мови дитиною, яке більшою мірою здійснюється під час слухання старших та перегляду телебачення, спілкування, а вже в подальшому – читання. Осягнення мов має здійснюватися під час перегляду телеканалів різних країн, що мовлять в мережі інтернет державними та регіональними мовами, причому їх відеоряд служить тлумачним словником, а також під час читання книг, періодики в мережі, спілкування. Це має накладатися на вивчення найбільш частотних слів різними мовами, списки яких є практично подібними, а отже можна створити єдиний, в якому слова, що позначають той самий концепт (звичайно, з урахуванням національної специфіки) в різних мовах, будуть синонімами слів мови рідної). Глобальний неовеньянь оперує лише інфінітивами дієслів, незмінними іменниками та якісними прикметниками, інші частини мови опускаються. Це дає можливість звести всі мови до єдиного знаменника, а окрім того, значно скоротити список необхідних до вивчення слів. Після вивчення усиченого списку цих слів (з 2000 найбільш частотних слів івриту за нашим методом та з урахуванням прозорих для нас слів ми вибрали лише 885 слів), необхідно переходити до вивчення синонімів коренів – морфем, що несуть лексичне значення слів та які присутні в усіх мовах, до того ж їхня кількість є набагато меншою кількості лексичних одиниць. Корені на всіх мовах мають однаковий вигляд, а це вирівнює всі ці мови й робить синоніми коренів ніби представниками єдиної мови. Наприклад, якщо інфінітив «слухати» зіставити з французьким інфінітивом-синонімом «écouter», або «екуте», як воно має записуватися в нашому словнику коренів кирилицею – фонетичним алфавітом для українців, ці слова викликають когнітивний дисонанс, оскільки інтуїтивно французьке слово не сприймається як інфінітив дієслова. Якщо ж корінь «слух» зіставити з коренем «екут», вони спокійно сприймаються мов-

ком як явища одного порядку. До того ж в цьому випадку зовсім зникають частини мови, що ще більше спрощує нашу мову та процес її опанування.

Таким чином, застосування всіх цих стадій осягнення глобального неовеньяно дає можливість на досить високому рівні розуміти всі мови, слова (корені) яких включені до списку синонімів, а згодом, при досягненні порогу, й почати говорити на них, оперуючи почутими фразами. Подальший же прогрес в цих мовах, базований на інтуїції та вивченні граматичних керівництв, оволодіння якими за умови розуміння мови здійснюється набагато швидше, ніж у звичайному, шкільному режимі, дасть можливість й оволодіти ними. Найбільш ефективно це осягнення мов може здійснюватися в колективі однодумців та у синтезі зі штучним інтелектом, який ми розглядаємо як гіперполіглота, а також при застосуванні технологій «Театру Гри в бісер» в середовищі «Антропологійон».

В подальших дослідженнях необхідно більш глибоко дослідити всі питання, підняті в цій статті, розробити детально методику осягнення багатьох мов, створити словники синонімів слів та коренів, розробити теорію та практику «Театру Гри в бісер» стосовно справи підготовки гіперполіглотів-вчених.

Література:

1. Зінов'єв Г.О. Концептуалізація «Антропологійону» – системи, середовища та мережі виробництва й поширення ідей, знань і смислів. Всеукраїнська науково-практична конференція. Сучасні тренди розвитку світового господарства в умовах новітніх глобальних викликів : Матеріали конференції (17 листопада 2023 року. Одеса, Україна). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 84–88. DOI: 10.36059/978-966-397-333-3-20.
2. Arguelles, A. The character traits of polyglots: what can be learned from and about polyglots for sustainable foreign language learning and education? Sustainable Development and Social Responsibility (A. Al-Masri & Y. Al-Assaf eds.). Vol. 2. Cham: Springer, 2020. P. 295–307. DOI: 10.1007/978-3-030-32902-0_32.
3. Arguelles, A. The price of polyglottery: the case for establishing a Polyglot Institute. International Conference on Multilingual Proficiency: Language, Polyglossia and Polyglottery (W. Finke & L. Ashley eds.). New York: The American Society of Geolinguistics, 2016. P. 1–14.
4. Erard, M. Babel No More: the Search for the World's Most Extraordinary Language Learners. New York: Free Press, 2012. 306 p.
5. Krashen, S. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Phoenix ELT, 1995. 202 p.
6. Noprival, N., Raffi, Z., Nuruddin, N. & De Felice, D. Indonesian polyglots: lived experiences of adults learning languages online and beyond the classroom, *The Qualitative Report*, vol. 26, no. 2, pp. 352–366, 2021.
7. Gunnemark, E. (1996) *Konsten att lara sig sprak*. Goteborg, 1996. 156 s.
8. Kazakov, G. Parallel translation as a language learning instrument (July 5, 2021). EDULEARN21 Proceedings, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3992862>
9. Nikulicheva, D. Waves of intensity in language learning: polyglot Alan Bigulov's project "10 languages in 1000 days". *Signo*, 2022, vol. 47, no. 88. P. 136–143. DOI: 10.17058/signo.v47i88.17394
10. Bing Xu. *Book from the ground: from point to point*. Massachusetts: Massachusetts Museum of Contemporary Art, 2013. 112 p.
11. Зінов'єв Г. Концептуалізація Театру Гри в бісер як наукового та освітнього центру. International Scientific Conference. Modern Scientific Views on the Development of the World Economy and International Cooperation : Conference Proceedings

(October 6–7, 2023. Leipzig, Germany). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 172–175. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934>

12. Карпіловська С.А. Кореневий гніздовий словник української мови : гнізда слів з вершинами – омографічними коренями / С. А. Карпіловська; «Укр. Енциклопедія» ім. М. П. Бажана. Київ: «Укр. Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2002. 908, [3] с.

Zinoviev G. Global neowenyan as a method and a means for forming polyglots

Summary. Our method to master a lot of languages by one person in a rather short time is based on the principles of wenyan, the ancient Chinese non-verbal literary language, in which the same character can denote an action, a subject or a property, that is, it can be interpreted as a verb, a noun and an adjective, and the use of hieroglyphs that denote numerals and pronouns is optional. Applying these principles to verbal languages makes it possible to significantly simplify any of them, leaving only what they all have: infinitives of verbs, invariable nouns and qualitative adjectives. Other parts of speech, as well as grammatical features, are completely eliminated and grammar is reduced to simple logic. This makes it possible to combine many different languages into a single, very simple one, in which words denoting the same concepts become synonyms, and which remains an almost complete means of communication. We have decided to call such a language *Global Neowenyan*. It is not even a new language that needs to be learned, but only a simplified mother tongue,

the conceptsphere of which is expanding significantly, and most attention in which must be paid to the comprehension of these new concepts and the memorization of the language signs that mark them. Moreover, the dictionary of synonyms should be compiled according to the frequency principle.

In any language, there are much fewer roots than words, and just they convey the sense, and their exact meaning can be understood from the context of a sufficiently large text. Thus, it is better to study not the synonyms of the words in different languages, but the synonyms of the roots, which completely equates the words of different languages, because roots in all languages are similar in shape, and additionally parts of speech disappear completely. The dictionary of roots should indicate, like a hieroglyph in Wenyan, the general idea that this root denotes. Comprehending Neowenyan, a person is able to understand at a rather high level all languages, the words (roots) of which are included in the list of the synonyms, intuitively analyzing and reconstructing while watching TV, listening to the radio, reading books and mass media the linguistic realities and connections between different languages, and that is, becoming more deeply aware of them. And when reaching the threshold, he begins to speak the languages, using the phrases he heard (a child behaves the same while mastering the language of his environment that becomes later his native one).

Key words: polyglot, genetic relationships of languages, conceptsphere, frequency dictionary, dictionary of roots.